

Alma Mater

ГАЗЕТА ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

№ 3 (408)

Березень 2023 року

20 березня 2023 року

МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ – В ЄВРОСОЮЗІ ТА НАТО

● Зустрічі

4 березня 2023 року під час робочого візиту на Львівщину Президент України Володимир Зеленський разом із Президенткою Європейського парламенту Робертою Мецолою зустрівся зі студентською спільнотою закладів вищої освіти Львівщини. У зустрічі взяли участь також представники Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Спілкування відбулося у Львівському національному університеті імені Івана Франка. На зустріч були запрошені керівники закладів вищої освіти області, серед яких і ректор ЛНМУ імені Данила Галицького академік НАМН України, професор **Борис Зіменковський**, а також студенти старших курсів нашої Alma Mater.

Звертаючись до молоді, **Володимир Зеленський** сказав, що початок повномасштабної війни 24 лютого 2022 року став переломним моментом для країни й для нього особисто. Саме в той страшний день українці стали єдиною, сильною нацією.

Президент зазначив, що йому завжди приємно спілкуватися зі студентами, адже Україна своєю незалежністю багато в чому завдячує саме студентству. Він висловив переконання, що після перемоги України над Росією майбутнє буде саме за нинішніми студентами, їхньою енергією і креативним розумом, яких так потребуватиме наша країна для відновлення.

Глава держави також зауважив, що через війну наша країна зіткнулася з необхідністю реновації освітньої мережі, насамперед у постраждалих регіонах. На його думку, освітній простір і освітній процес в Україні мають стати більш сучасними. “Освіта має бути такою, до якої хочеться йти – розумом і ногами. Потрібно мати привабливу інфраструктуру. Важливим є й рівень викладацького складу”, – сказав Президент.

Під час зустрічі студенти мали можливість поставити запитання та отримати вичерпну відповідь. Серед інших, обговорювалося й питання студентки п'ятого курсу медичного факультету **Христини Слівінської** щодо браку медичних кадрів, зокрема на деокупованих територіях, та як держава планує справлятися із цим викликом. **Роберта Мецولا** зазначила, що питання дефіциту кваліфікованих медичних кадрів для Європи є також актуальним, особливо це стосується невеликих населених пунктів, адже одним із засадничих прав громадян Євросоюзу є рівний доступ до якісної медицини. Своєю чергою **Володимир Зеленський** зауважив, що після завершення війни треба переглянути питання оплати медпрацівників, щоб вони були мотивовані повернутися в Україну – зарплати мають бути на рівні їх європейських колег.

Відповідаючи на запитання, як Україні жити далі поруч із таким агресивним сусідом, як Росія, Глава держави зазначив, що цивілізаційний і безпековий захист нашої країни забезпечить повноправне членство в ЄС і НАТО. Зі свого боку **Роберта Мецولا** висловила переконання, що Україна стане членом Європейського Союзу. “Європа і ЄС є вашим домом також”, – сказала вона. Президентка Європейського парламенту запевнила, що Європа буде з Україною до перемоги у війні.

За інформацією
офіційного представництва Президента України
Фото – ЛНУ імені Івана Франка

У ЦЬОМУ НОМЕРІ ЧИТАЙТЕ:

- 2 – Стратегічна мета – збереження авторитету, стандартів і надбань університету
- 4 – Кафедри громадського здоров'я – 35 років
- 7 – Лідерство в україноцентричних проєктах
- 8 – Водний тероризм

НАША СТРАТЕГІЧНА МЕТА – ЗБЕРЕЖЕННЯ АВТОРИТЕТУ, СТАНДАРТІВ І НАДБАНЬ УНІВЕРСИТЕТУ ● Вісті з Вченої ради

15 лютого відбулося перше у 2023 році засідання Вченої ради ЛНМУ імені Данила Галицького. Із доповіддю "Про забезпечення якості вищої медичної освіти у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького та завдання на 2023 рік. Звіт про виконання ухвали Вченої ради ВР-№1 від 23 лютого 2022 р." виступила перший проректор з науково-педагогічної роботи, доцент Ірина СОЛОНИНКО. Нижче публікуємо основні тези цієї ґрунтовної доповіді.

- Рік, що минув від часу проведення Вченої ради ЛНМУ імені Данила Галицького 23 лютого 2022 року, був безпрецедентно складним і відповідальним та став новою віхою діяльності нашого навчального закладу. Він тривав в умовах нового етапу російсько-української війни, що розпочався 24 лютого минулого року повномасштабним наступом на Україну російських окупаційних військ. Незважаючи на всі складнощі воєнного часу, університет не припиняв роботу. З перших днів війни формувалась нормативна база, було видано ряд наказів з урахуванням необхідності забезпечення освітнього процесу на певному етапі та поточної ситуації.

Внаслідок початку повномасштабної військової агресії 10 відсотків наших студентів потрапили безпосередньо у зону бойових дій; значна кількість здобувачів освіти змушені були залишити місце попереднього проживання; усі здобувачі освіти – іноземні громадяни – були евакуйовані за кордон.

- Академічна спільнота університету згуртувалася задля перемоги, забезпечення якості, сталості навчання та викладання. Першочерговими нашими завданнями в умовах воєнного стану стали: продовження освітнього процесу; забезпечення належної якості освіти; створення безпечних умов навчання та всебічна підтримка учасників освітнього процесу; сприяння обороні України.

В університеті було прийнято план заходів щодо виконання стратегії забезпечення якості освіти; проведено моніторинг і аналіз якості освітнього процесу; оновлено склад університетської та факультетських рад з якості освіти; проведено анонімні опитування студентів; складено рейтинги діяльності кафедр, викладачів та успішності студентів; представлено звіти про оцінку якості освіти факультетів та університету.

- За підсумками 2022 року науково-педагогічними колективами факультетів і кафедр було виконано завдання, ухвалені Вченою радою 23 лютого 2022 року:

- ✓ забезпечено виконання Стандартів вищої освіти у галузі 22 Охорона здоров'я;

- ✓ оновлено, затверджено і продовжено реалізацію освітніх програм за спеціальностями "221 Стоматологія", "222 Медицина", "226 Фармація, промислова фармація", "228 Педіатрія";

- ✓ затверджено і введено в дію навчальні та робочі навчальні плани за усіма спеціальностями;

- ✓ внесено зміни в індивідуальні профільні курси на випускних роках навчання;

- ✓ збільшено обсяги виробничої практики;

- ✓ запроваджено практику з симуляційної медицини за освітньо-професійними програмами "Медицина" і "Педіатрія";

- ✓ кафедрами розроблено та оприлюднено силабуси і нові програми з усіх навчальних дисциплін;

- ✓ доповнено вибіркові блоки усіх освітньо-професійних програм вибірковою дисципліною "Основи загальної військової підготовки";

- ✓ успішно проведено атестацію випускників і видано документи про вищу освіту; у зв'язку з проведенням атестації у період воєнного стану та на виконання постанови Кабінету Міністрів України було відмінено "Крок 2", а об'єктивний структурований клінічний іспит замінено на комплексний практично-орієнтований кваліфікаційний іспит;

- ✓ розроблено Тимчасові положення про організацію і порядок проведення та оцінювання комплексного практично-орієнтованого кваліфікаційного іспиту для здобувачів усіх спеціальностей;

- ✓ проведено розподіл випускників на навчання в інтернаті;

- ✓ виконано державне замовлення по зарахуванню на перший курс;

- ✓ затверджено ряд положень (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, Положення про планування та облік педагогічного навантаження науково-педагогічних працівників та інші);

- ✓ за участю викладачів університету підготовлено і опубліковано 172 найменування навчальної і навчально-методичної літератури, що відповідає показнику довоєнного року.

- У весняному семестрі 2022 року університет вимушено перелаштувався на новий формат змішаного навчання (з використанням дистанційних технологій). Узагальнені результати навчання студентів у весняному семестрі: абсолютна успішність – 98,8 %, якісна успішність – 76,4 %, середній бал – 4,0.

В осінньому семестрі було організовано очне навчання, однак значній частині студентів, зокрема іноземним громадянам, було дозволено, з поважних причин, навчатися дистанційно. Студенти перших і випускних курсів навчалися очно. Узагальнені результати навчання студентів в осінньому семестрі: абсолютна успішність – 98,9 %, якісна успішність – 75,8 %, середній бал – 4,1.

Загалом по університету абсолютна успішність становить 98,9 % (у минулому році – 93,4 %); якісна успішність дещо знизилась, хоча і залишається високою – 75,8 % (у минулому році – 81,6 %). Найвища якісна успішність – у студентів медичних факультетів, зокрема тих, які навчаються за спеціальністю "Педіатрія".

- За результатами осіннього семестру відраховано 67 студентів (15 вітчизняних і 52 іноземних). У зв'язку з воєнними діями в Україні впродовж 2022 року з університету відраховано 860 студентів – 17 %, у т.ч. 610 іноземців. З-поміж відрахованих: 76 % – за власним бажанням та за невиконання умов контракту, 14 % – за невиконання навчального плану, 10 % – у зв'язку з переводом.

- Станом на 1 січня 2023 року контингент студентів склав 5153 особи (у т.ч. 128 – у Медичному коледжі): 50 % із них навчаються за державним замовленням, а 50 % – за рахунок фізичних та юридичних осіб, з них 854 особи – це іноземні студенти (16 %). За денною формою навчання здобувають освіту 96 % студентів, за заочною – 4 %. Слід відзначити, що порівняно з 1 січня 2022 року, масою на 70 вітчизняних студентів більше, але на 762 іноземних студентів менше, ніж у минулому році. На 7% зросла частка студентів, які навчаються за кошти державного замовлення.

- Загальний контингент здобувачів вищої освіти у ЛНМУ імені Данила Галицького становить 19 661 особу (з урахуванням 12 978 слухачів ФПДО упродовж року). Серед здобувачів освіти: 75 % навчаються за другим (магістерським) рівнем вищої освіти; 2 % – за третім, освітньо-науковим; 2 % – фаховий молодший бакалавр, 21% – навчаються в інтернаті.

- Якість підготовки фахівців усіх рівнів вищої освіти контролюється через Єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ). Реалізація графіка проведення ЄДКІ та ліцензійних іспитів у 2023 році, затверджений МОЗ України, розпочинається з 21 лютого для інтернів ФПДО та з 11 квітня для студентів стоматологічного факультету. Перший етап ЄДКІ складається з інтегрованого іспиту "Крок 1" та іспиту з англійської мови професійного спрямування. Другий етап ЄДКІ включає інтегрований тестовий іспит "Крок 2" та об'єктивний структурований практичний (клінічний) іспит (ОСП(К)І). Графік не передбачає проведення в цьому році міжнародного іспиту з основ медицини. Реєстрація студентів для складання ЄДКІ та облік результатів складання ЄДКІ проводиться через Єдину державну електронну базу з питань освіти (ЄДЕБО).

Критерії успішного складання ліцензійних інтегрованих іспитів, затверджені МОЗ України, передбачають їх щорічне збільшення приблизно на 2%. У 2023 році критерій "склав" для інтегрованих тестових іспитів визначено на рівні: "Крок 1" і "Крок 2" – 64% (для порівняння: у 2022 році цей показник становив 62%), "Крок 3" – 74% (у 2022 році – 72%), іспит з англійської мови професійного спрямування – 40%, "Крок М" – 58% (у 2022 році – 56%).

- Результати складання Етапу 1 ЄДКІ та "Кроку 3" у 2022 році були добрими у здобувачів освітніх програм "Стоматологія" і "Медицина", але гірші – у студентів фармацевтичного факультету. "Крок 2" у зв'язку з воєнним станом у 2022 році не проводився. Загалом по університету в минулому році ліцензійні іспити не склали 130 вітчизняних студентів та інтернів (6,5%).

- Незважаючи на складні умови воєнного часу, в минулому році розпочав роботу оновлений Навчальний імітаційний центр університету. Цей структурний підрозділ, в якому проводиться, зокрема, об'єктивний структурований практичний (клінічний) іспит, розміщено по вул. Мечнікова 8-Б, працюють також філії по вул. Орлика, 4 і Миколайчука, 9. У червні 2022 року Навчальний імітаційний центр відвідали міністри охорони здоров'я України і Німеччини, які відзначили добре обладнання центру сучасними фантомами і мобільними дистанційними манекенами, що дозволяє реалістично відтворювати різноманітні клінічні сценарії при підготовці майбутніх лікарів.

- З 1 вересня 2022 року збільшено обсяг практичної підготовки студентів випускних курсів медичних і стоматологічного факультетів, студенти шостих курсів проходять практику з симуляційної медицини. Для самостійної роботи та дистанційного навчання використовується інтерактивна система Body Interact та відеоматеріали виконання практичних навиків, які підготували профільні кафедри. Виробнича практика для здобувачів освіти всіх факультетів була організована

виключно у офлайн форматі на базах лікувально-профілактичних закладів, відповідно до укладених університетом угод.

- Невідкладні завдання кафедр, факультетів, гарантів освітніх програм, методичних комісій та груп забезпечення визначаються реалізацією Стратегії розвитку вищої освіти, Плану заходів на 2023 рік, Стандартів вищої освіти та оновлених освітньо-професійних програм.

- При формуванні завдань на майбутнє ми керуємось думкою здобувачів освіти. За результатами анонімного опитування, здобувачі позитивно оцінюють діяльність кафедр та якість освітніх послуг в університеті. Переважна більшість студентів задоволена якістю підготовки на кафедрах, однак деякі здобувачі освіти вказують, що кафедри не ознайомили їх своєчасно з силабусом і програмою навчальної дисципліни та критеріями оцінювання; окремі студенти повідомляють, що зустрічалися із зловживаннями службовим становищем на кафедрах. У зв'язку з цим завідувачам кафедр необхідно посилити контроль за виконавчою дисципліною.

- Важливим завданням навчальних підрозділів університету є виконання вимог Законів України "Про вищу освіту", "Про забезпечення функціонування української мови як державної" та Ліцензійних умов. З огляду на це необхідно забезпечити:

- ✓ якісну підготовку здобувачів освіти (у тому числі до Єдиного державного кваліфікаційного іспиту, "Крок 3", об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту, захисту магістерських робіт);
- ✓ якісний кадровий потенціал (звернути увагу на п. 36 Ліцензійних вимог);
- ✓ використання наукової компоненти в освітньому процесі;
- ✓ підготовку сучасної навчальної літератури та програм навчальних дисциплін;
- ✓ прозорість і доступність інформації кафедри, критеріїв оцінювання для здобувачів освіти;
- ✓ вимогливість і контроль виконавчої дисципліни;
- ✓ впорядкування навчальних матеріалів на платформі Misa;
- ✓ своєчасне оновлення веб-сторінок кафедр.

Попри всі випробування, наша академічна спільнота має забезпечити збереження стандартів і надбань університету шляхом подальшого моніторингу: якості освітньої діяльності; якості освітніх програм та їх інформаційного забезпечення; прозорості та публічності інформації про діяльність підрозділів; дотримання академічної етики; систематичного анонімного опитування здобувачів освіти; щорічного оцінювання здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників; оприлюднення інформації на веб-сайті університету.

Стратегічними цілями нашого навчального закладу залишаються підготовка висококваліфікованих фахівців і лідерство Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького в медичній освіті та науці. Шість фундаментальних цінностей академічної доброчесності – справедливість, чесність, повага, довіра, відповідальність та відвага – мають стати не на словах, а на ділі, нашим головним пріоритетом у цей складний час.

Ірина СОЛОНІНКО,
перший проректор з науково-педагогічної роботи

Інформаційна система "Вступ.ОСВІТА.UA" склала щорічний рейтинг закладів вищої освіти за підсумками вступної кампанії 2022 року. Згідно з результатами рейтингу, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького став ПЕРШИМ серед медичних вищих навчальних закладів та посів П'ЯТЕ місце з-поміж 201 закладу вищої освіти України із рейтинговим балом на бюджет (153,49) та середнім балом національного мультипредметного тесту (181,03) при загальному числі зарахованих на бюджет студентів (453 особи).

КОНСОЛІДАЦІЯ ЗУСИЛЬ ЗАДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

● Кафедри АМ

3 нагоди 35-річчя кафедри громадського здоров'я

Історія кафедри громадського здоров'я розпочинається зі створення у Львові першої в Україні кафедри організації і управління охороною здоров'я, що стала першим освітнім підрозділом у після-дипломній освіті для підготовки та перепідготовки керівних кадрів для практичної охорони здоров'я.

"Громадське здоров'я – це наука, якою повинні володіти всі фахівці галузі охорони здоров'я"
(Олег ЛЮБІНЕЦЬ, 2018 р.)

Кафедра була заснована у Львівському ордені Дружби народів державному медичному інституті (таку назву мав на той час Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького) згідно з наказом по інституту № 1558 від 19 листопада 1987 року "Про реорганізацію доцентського курсу в кафедрі "Організації і управління охороною здоров'я факультету вдосконалення лікарів і провізорів". Ця подія відбулася завдяки співпраці нашого навчального закладу з Львівським обласним відділом охорони здоров'я щодо вдосконалення діяльності курсу "Управління охороною здоров'я". Кафедру було організовано на теренах новозбудованого Львівського обласного діагностичного центру, що на вул. Пекарській, 69 Б.

Першим завідувачем кафедри організації і управління охороною здоров'я у 1988 році було обрано за конкурсом кандидата медичних наук, доцента **Ярослава Петровича Базилевича**. На кафедрі викладали кандидати медичних наук Марія Григорівна Телішевська, Павло Йосипович Фенюк, Ігор Миколайович Чаклош, асистент Анатолій Андрійович Пирогов. Вагомим доробком колективу кафедри було заснування у 1992 році курсу медичної інформатики (завідувач курсу – кандидат технічних наук Я.Ю. Бучко), де слухачі кафедр факультету вдосконалення лікарів і провізорів оволодівали знаннями з основ медичної інформатики. У комп'ютерному класі кафедри в автоматизованому режимі відбувався контроль наявних (вхідний рівень) та набутих (заключний рівень) знань слухачів за конкретною лікарською спеціальністю та відповідною атестаційною категорією, що на той час було дуже прогресивним напрямком діяльності. У 1995 році курс медичної інформатики реформовано у кафедрі медичної інформатики (завідувач кафедри – О.Я. Сабан), де знаннями з основ інформатики почали оволодівати не лише слухачі, а й студенти.

У травні 1998 року вперше в Україні на кафедрі організації і управління охороною здоров'я для організаторів охорони здоров'я було започатковано навчальну дисципліну "Біоетика в системі охорони здоров'я та медичній освіті", яку почала викладати асистент, а згодом – доцент, кандидат наук з державного управління Г.Т. Терешкевич – монахиня УГКЦ сестра Діогена. Сьогодні курс "Біоетика" для вітчизняних та іноземних студентів першого курсу усіх факультетів викладається на кафедрі українознавства.

Наукове напрацювання доцента Я.П. Базилевича – організаційно-управлінська інновація "Медичне обслуговування населення на первинному рівні за принципом сімейної медицини" була вперше запроваджена до практичної системи охорони здоров'я у вересні 1988 року. Це дало можливість колективу кафедри реалізувати та розпочати у практичній охороні здоров'я на базі поліклініки № 2 м. Львова перший

річний медико-соціальний експеримент із впровадження сімейної медицини в Україні. Результати реалізації на первинному рівні медичної допомоги експерименту "Сімейний лікар" та його науковий супровід кафедрою були обговорені на розширеній нараді науковців і працівників охорони здоров'я, що відбулася в жовтні 1989 року у Львові під егідою МОЗ України. Це нововведення було схвалено до подальшого впровадження у практичну охорону здоров'я та медичну освіту в Україні.

Крім того, викладачі кафедри здійснювали організаційний та науково-методичний супровід таких організаційно-управлінських форм надання медичної допомоги населенню, як організація роботи денних і домашніх стаціонарів; діагностичного відділення центральної районної лікарні; відділення диспансеризації в поліклінічному закладі з використанням автоматизованої системи управління здоров'ям населення тощо.

На кафедрі були напрацьовані нормативно-правові проєкти документів, що засвідчували певну точку зору стосовно перетворень у діючій системі медичної допомоги, серед яких Національна концепція розвитку охорони здоров'я громадян України; законопроект "Основи законодавства про охорону здоров'я"; Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні; Концепція первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини; проєкт Закону про запровадження в Україні страхової медицини.

У той час на кафедрі працювали професори О.Я. Ладний та І.В. Огірко, доценти В.В. Рудень та Є.І. Мікієвич, кандидати наук Я.Ю. Бучко, І.М. Мажак, асистенти Д.Ф. Ердманіс, Ю.Г. Цвенгрош, О.І. Стасюк, О.М. Долинська, Ю.А. Островерха, В.І. Дячишин, І.І. Фуртак, В.М. Гринаш, Г.І. Щерба, А.А. Пилипенко, старші лаборанти Л.І. Шабаліна, Г.С. Пашкаускас, І.П. Берко та ін. У 2000-2001 рр. кафедрою керував кандидат медичних наук, доцент Микола Кузьмич Хобзей.

З 2002 року і по теперішній час кафедрі очолює доктор медичних наук, професор **Олег Володимирович Любінець**. Навчальний процес зосереджено на питаннях управлінського забезпечення функціонування й удосконалення діяльності існуючої системи охорони здоров'я, а також висвітлення найактуальніших питань управління лікувально-профілактичними закладами та організації лікувально-діагностичного процесу в сучасних умовах в Україні та за кордоном. На лекційних, практичних і семінарських заняттях розглядаються методи організації і управління, планування та прогнозування у сфері охорони здоров'я.

Навчальна робота кафедри організована за наступними напрямками:

✓ підготовка фахівців за спеціальністю "Організація і управління охороною здоров'я";

Доцент Я.П. Базилевич

- ✓ передгестаційне вдосконалення слухачів за спеціальністю "Організація і управління охороною здоров'я";
- ✓ проведення курсів тематичного вдосконалення для головних лікарів, заступників головних лікарів з медичної роботи, з експертизи непрацездатності, з поліклінічної роботи, лікарів-статистиків, методистів, держслужбовців управління та відділів охорони здоров'я за спрямуваннями: "Актуальні проблеми організації в охороні здоров'я", "Організація надання екстреної медичної допомоги на дошпитальному та ранньому шпитальному етапах", "Реформування системи охорони здоров'я на сучасному етапі в контексті програми реформи Президента України", "Валеологічні аспекти лікарської практики в контексті реформи охорони здоров'я України", "Реформування системи охорони здоров'я на сучасному етапі в контексті автономізації лікувально-профілактичних закладів";
- ✓ проведення курсів "Організація і управління охороною здоров'я" для слухачів курсів спеціалізації "Загальна практика – сімейна медицина";
- ✓ проведення циклів занять "Медична статистика" і "Маркетинг та менеджмент в охороні здоров'я" для клінічних ординаторів першого року навчання;
- ✓ проведення курсів "Організація і управління охороною здоров'я" для інтернів за спеціальністю "Загальна практика – сімейна медицина".

Окремі практичні та семінарські заняття проводяться кафедрою у закладах охорони здоров'я. Базами кафедри служать Львівський обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики, Львівська обласна клінічна лікарня, Львівський регіональний лікувально-діагностичний онкологічний центр, Львівський обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення, Львівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, Комунальна Львівська міська лікарня "Хоспіс", лікарські амбулаторії загальної практики - сімейної медицини: с. Зимна Вода, с. Зіболки, с. Холоднівда, ТзОВ "Медичний центр Святої Параскеви", ТзОВ "Медичний центр "Євроклінік", ПП "Медіс", клініка "Біокурс" та інші.

З метою оптимізації діяльності медичних установ на місцях і мінімізації матеріальних витрат кафедрою широко використовується виїзна форма циклових занять, які проводилися в містах Львівської області, а також у Луцьку, Ковелі, Ужгороді, Мукачеві, Івано-Франківську, Рівному, Херсоні та ін.

На кафедрі існує практика запрошення до виступів з лекціями провідних закордонних спеціалістів з питань громадського здоров'я. Так, лекцію "Проблеми громадського здоров'я у світовій медицині" для слухачів циклу спеціалізації прочитав фулбрайтський стипендіат професор Девід Нордстром з Університету штату Мінесота (США), заняття зі слухачами провів професор коледжу громадського здоров'я Університету штату Кентуккі Раймонд Хілл (США), лекцію "Фактори ризику серцевих захворювань: значення і профілактика" представив професор Йозеф Новотний, старший викладач студій здоров'я Вищої політехнічної школи м. Єглава (Чехія).

У 2004 році доценти О.В. Любінець та І.Я. Сенюта вперше в Україні підготували програму "Медичне право" для факультетів післядипломної освіти вищих медичних навчальних закладів та закладів післядипломної освіти МОЗ України. Ця програма, затверджена Міністерством охорони здоров'я України 27 вересня 2004 року, зробила значний внесок у подальше впровадження навчання з медичного права в медичних

зкладах освіти. Продовженням стало створення першої в Україні кафедри медичного права, яку сьогодні очолює доктор юридичних наук, професор Ірина Ярославівна Сенюта.

У 2011-2012 роках кафедрою у співпраці з головним лікарем Любомльської ЦРЛ В.Ю. Дибелем та за активної підтримки голови Волинської ОДА Б.П. Клімчука реалізовано проєкт створення територіального медичного об'єднання "Єдиний медичний простір Любомльського і Шацького районів" у Волинській області.

Співробітниками кафедри здійснено науковий супровід організаційно-управлінських експериментів з упровадження інновацій у систему управління мережею лікувально-профілактичних закладів у Львівській, Волинській, Полтавській, Миколаївській, Херсонській областях і АР Крим.

За ініціативою співробітників кафедри на базі Зіболківської амбулаторії сімейної медицини у 2000-2004 роках вперше в Україні було створено автоматизоване робоче місце лікаря загальної практики – сімейної медицини. Про результати цієї розробки кафедри заступник голови Львівської ОДА Б.М. Матоліч у лютому 2004 року доповів на підсумковій колегії МОЗ України в м. Комсомольську Полтавської області, яка прийняла рішення розширити ці ініціативні розробки на інші регіони країни для їх адаптації та

апробації. Створена на цій основі модель управління охороною здоров'я населення регіону була рекомендована органам місцевого самоврядування для впровадження в практичну систему охорони здоров'я на місцях виїзним засіданням Комітету Верховної Ради України в травні 2008 року після вивчення і схвального висновку групи експертів МОЗ України.

За 35-річну історію кафедри було проведено 446 циклів з підвищення кваліфікації керівників медичних закладів; навчанням було охоплено понад 10 тисяч слухачів, основний контингент яких, як передбачено планами МОЗ України, формується із західних областей. З ініціативи та за безпосередньої участі співробітників кафедри організовано понад 200 науково-практичних конференцій, більше 1000 семінарів, диспутів, круглих столів і проблемних дискусій з актуальних питань управління охороною здоров'я, як правило, спільно з обласними та міськими управліннями охорони здоров'я, Львівським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, обласними, районними, міськими комунальними, державними, відомчими, приватними та іншими установами багатьох областей України.

Одним із напрямків підвищення кваліфікації керівників закладів охорони здоров'я різних форм власності було проведення міжнародних товариських зустрічей. За сприяння президента Польського товариства соціальної медицини та громадського здоров'я професора Альфреда Овоца організовано зустрічі лікарів Львівщини, Волині, Закарпаття з польськими колегами-медиками Воєводського шпиталю імені Папи Яна Павла II в м. Замосць, Воєводського спеціалізованого шпиталю в м. Хелм, приватного медичного закладу "Szpital Specjalistyczny PRO-FAMILIA" та мережі приватних лікарських амбулаторій "Centrum Medyczne - Medyk" в м. Жешув.

Результатом тривалої співпраці стала організація колективом кафедри та проведення у Львові та Жешуві українсько-польських симпозиумів: "Досвід, реалії і перспективи розвитку систем охорони здоров'я", присвячений 25-річчю кафедри та

(Закінчення на с. 6)

Професор О.В. Любінець

(Початок на с. 4-5) 100-літтю Польського товариства; "Сучасні проблеми організації амбулаторної медичної допомоги"; "Громадське здоров'я і реабілітація – імпакт "2017" до 190-річчя курорту Трускавець". Участь у цих заходах брали і спеціалісти з інших країн Європи.

У 2018 році наказом ректора університету академіка НАМН України, професора Б.С. Зіменковського від 13.04.2018 р. кафедру організації і управління охороною здоров'я, відповідно до рішення Вченої ради університету, було перейменовано на кафедру громадського здоров'я ФПДО. Наука громадського здоров'я вивчає питання, пов'язані з організацією охорони здоров'я, її управлінням, політикою здоров'я, медичною інформатикою, культурою управління, медичним правом, здоров'ям населення, біостатистикою, системним аналізом, моніторингом та оцінюванням, економічними показниками системи охорони здоров'я. У зв'язку з цим у навчальному процесі для керівників органів та закладів різних рівнів медичного обслуговування віднайшли свою реалізацію питання профілактики захворювань, маркетингу та менеджменту, організація та управління медичною допомогою, вивчення впливу шкідливих факторів на здоров'я, переорієнтація в медичному обслуговуванні з лікування хворого на економічні механізми управління здоров'ям, опрацювання алгоритмів зміцнення здоров'я української нації та збереження її генофонду.

За роки існування кафедри були виконані та виконуються науково-дослідні роботи, що стосуються управління первинною медико-санітарною допомогою, організації денних і домашніх стаціонарів сімейної медицини. Результати даних робіт стали науковим підґрунтям для: формування політики, стратегії і тактики розвитку системи охорони здоров'я України; розробки методичних підходів з дослідження процесів управління в органах і закладах охорони здоров'я; удосконалення первинної медико-санітарної допомоги; розвитку позалікарняних видів медичного забезпечення населення; розвитку мережі денних стаціонарів амбулаторно-поліклінічних закладів; розвитку загально-лікарської та сімейної медичної практики, розробки та впровадження автоматизованого робочого місця сімейного лікаря; підвищення економічної ефективності використання ліжкового фонду в стаціонарах; удосконалення державного управління в сфері охорони здоров'я населення.

На кафедрі виконується науково-дослідна робота "Неінфекційні захворювання: основні детермінанти негативного впливу на стан громадського здоров'я в Україні".

За час існування кафедри докторську дисертацію захистив завідувач кафедри О.В. Любінець; кандидатами наук стали В.В. Рудень, Є.І. Мікієвич, В.І. Дячишин, Г.Т. Терешкевич, І.Я. Сенюта, І.І. Фуртак, О.М. Серета, О.Б. Олексюк, В.С. Комар, Н.М. Чемерис, Я.Л. Гржибовський. Співробітники кафедри були учасниками Дорадчої групи Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України, міждисциплінарної робочої групи МОЗ України з упровадження медико-економічних стандартів в управління охороною здоров'я та їх моніторингу, робочої групи МОЗ України з мінімізації наслідків економічної кризи для системи охорони здоров'я, робочої групи МОЗ України з розробки медико-соціальних стандартів та нормативів фінансування у сфері охо-

рони здоров'я, Координаційної ради з питань розвитку сімейної медицини ЛОДА. Сьогодні працівники кафедри беруть участь у роботі Координаційної ради з питань профілактики неінфекційних захворювань ЛОДА, Громадської ради при ЛОДА, агестаційної комісії з агестації організаторів охорони здоров'я ДОЗ ЛОДА (О.В. Любінець), Госпітальної ради госпітального округу Львівщини (В.І. Зуб).

За час діяльності кафедри її працівниками опубліковано понад 1000 праць, випущено 22 монографії і 9 навчальних посібників, а також понад 30 інформаційних листів, методичних рекомендацій і робочих програм, затверджених МОЗ України. Отримано 13 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. У закордонних виданнях, у т.ч. наукометричних базах, працівниками кафедри опубліковано понад 120 наукових робіт. Професор О.В. Любінець є членом редакційних рад чотирьох науково-практичних журналів (у т.ч. двох закордонних), членом двох спеціалізованих вчених рад.

Працівники кафедри налагодили наукові зв'язки з колегами кафедри наук про здоров'я Ужгородського національного університету (завідувач кафедри – професор Г.О. Слабкий), Польським товариством соціальної медицини та громадського здоров'я (президент – професор Альфред Овоц), медичним інститутом Державного навчального закладу імені Яна Гродка в м. Сянок (директор інституту – доктор медицини Ізабела Гонська).

Сьогодні на кафедрі, яку очолює професор Олег Володимирович Любінець, працюють професор Василь Володимирович Рудень; доценти Ігор Юрійович Дутка, Ярослав Леонідович Гржибовський, Ольга Богданівна Олексюк; старші викладачі Орест Євгенович Ходор, Андрій Миронович Олійник; кандидат медичних наук, асистент Володимир Іванович Зуб; асистент Михайло Олександрович Децик; старші лаборанти Мар'яна Миронівна Мозіль, Богдан Миколайович Самчук, Людмила Михайлівна Лебедева, лаборанти Оксана Володимирівна Костишин, Наталія Іванівна Навроцька, Надія Михайлівна Швець. Навчаються в аспірантурі та виконують дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеню доктора філософії М. Децик, В. Мілашовська, В. Боровець, А. Коваль.

35 років – це порівняно невеликий вік для кафедри нашого навчального закладу, якому виповнилося 238 років. Водночас за ці три з половиною десятиліття колектив кафедри досягнув вагомих здобутків і зробив важливі напрацювання у галузі громадського здоров'я. У наших найближчих планах – підготовка до затвердження освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти 229 "Громадське здоров'я"; залучення до лекцій провідних фахівців галузі громадського здоров'я та організаторів охорони здоров'я з інших закладів вищої освіти України та зарубіжжя; розробка нових циклів тематичного удосконалення – "Економічні основи діяльності медичних закладів" та "Промоція здоров'я". З вірою у перемогу над російськими окупантами та йдучи у ногу з часом, згуртований колектив кафедри із оптимізмом дивиться у майбутнє і сподівається на успішну реалізацію своїх планів і задумів.

**За інформацією
кафедри громадського здоров'я ФПДО**

За ініціативи професора О.В. Любіця та підтримки ректора університету академіка Б.С. Зіменковського Національний банк України випустив срібну ювілейну монету номіналом 5 гривень "225 років Львівському національному медичному університету імені Данила Галицького"

● Вітаємо!

Кафедра епідеміології щиро вітає доцента Людмилу Петрівну КОЗАК із ювілеєм!

Шановна колего! За двадцять років роботи на кафедрі Ви пройшли шлях фахового зростання як педагог і науковець. Ваші високі професійні та людські якості – відповідальність, глибокі знання, вміння знаходити вихід із найскладніших ситуацій – є запорукою сталого і успішного розвитку кафедри. Співробітники та учні цінують Вашу постійну готовність прийти на допомогу, енергійність, оптимізм, доброзичливість.

З нагоди ювілею бажаємо Вам, шановна Людмилу Петрівно, міцного здоров'я, мирного неба, добрих новин та вагомих здобутків, натхнення і задоволення від роботи! Хай втілюються у життя усі мрії та задуми!

ТРИМАЄМО ЛІДЕРСТВО В УКРАЇНОЦЕНТРИЧНИХ ПРОЄКТАХ

"Лінгвоекотологія: мова медицини" – під такою назвою 22 - 23 лютого 2023 року відбулася всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю, яку організувала і провела кафедра українознавства Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (завідувачка кафедри та ініціаторка заходу – докторка філологічних наук Тетяна Єщенко) спільно з відділом гуманітарної освіти та виховання університету, Світовою федерацією українських лікарських товариств (СФУЛТ) і лікарською комісією Наукового товариства імені Шевченка (НТШ). Захід, проведений у віддаленому форматі на платформі ZOOM, був присвячений 150-річчю від заснування НТШ.

З-поміж понад 120 учасників конференції, а це 30 докторів наук, професорів, 70 кандидатів наук, доцентів, були вчені з науково-дослідних установ та провідних університетів України і Європи. Географія учасників конференції охоплювала понад 30 наукових центрів – Київ, Львів, Полтаву, Харків, Херсон, Луцьк, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Одесу, Вінницю, Тернопіль, Чернівці, Ужгород, Кропивницький та інші. Прикметою форуму став міждисциплінарний підхід до проблеми лінгвоекотології у медицині, що зумовило широке представництво у ньому української наукової спільноти – мовознавців, літературознавців, лікарів, фольклористів, перекладачів, журналістів, педагогів, психологів, філософів, істориків, фахівців з морального богослов'я, культурологів.

На пленарному засіданні, який модерувала докторка філологічних наук **Тетяна Єщенко**, з вітальним словом виступили проректор з наукової роботи, професор **Андрій Наконечний**, проректор з науково-педагогічної роботи, професор **Анатолій Магльований**, професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, президент СФУЛТ **Андрій Базилевич**, завідувачка кафедри клінічної імунології та алергології, голова лікарської комісії НТШ, професорка **Валентина Чоп'як**.

Наукові доповіді проголосили вчені нашого університету – докторка філологічних наук, завідувачка кафедри українознавства **Тетяна Єщенко**, професор кафедри оториноларингології **Олександр Кіцера**, професор кафедри ортопедичної стоматології **Андрій Кордіяк**, професори кафедри внутрішньої медицини № 2 **Олександра Томашевська** та **Євген Дзісь**.

Цікавими та непересічними були також доповіді науковців з інших закладів і наукових установ: професорки **Валентини Мойсенко** (Київ), професора **Миколи Степаненка** (Київ), професорки **Світлани Богдан** (Луцьк), професорки **Ірини Кочан** (Львів), професорки **Марини Навальної** (Київ); професорки **Людмили Ткач** (Чернівці); професорки **Ольги Турган** (Запоріжжя) та ін.

Окрім пленарного засідання, працювало шість секцій (керівники – доцентки **Надія Черкес**, **Галина Стечак**, **Світлана Ягело**, **Марта Дрогомирецька**, **Наталія Божко**, **Ірина**

● Мовний фронт

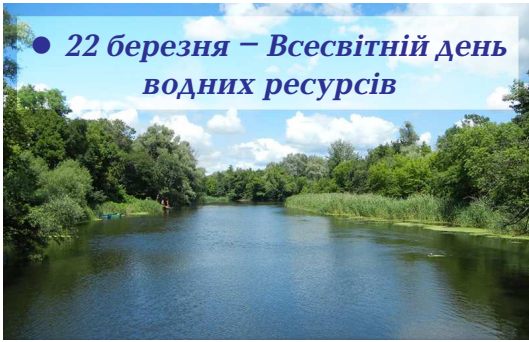
Матушак): ✓ Секція 1 "Термінознавство. Текстолінгвістика. Культура терміновживання й відродження національної мовної традиції в медицині. Функціонування медичних термінів у різних текстотипах"; ✓ Секція 2 "Фахова комунікація. Деросіянізація мови клінік, медичної практики в Україні як важливий етап національного державотворення"; ✓ Секція 3 "Українське медичне словникарство: історія і сучасність"; ✓ Секція 4 "Медична журналістика. Мова засобів масової інформації. Українськомовні медичні журнали, газети, радіо, телебачення й Інтернет та їхня роль у формуванні національної картини світу. Мова медичної реклами: комунікативні техніки впливу і девіації"; ✓ Секція 5 "Педагогіка. Мова медичної освіти. Лінгводидактика. Мова медичної освіти в Україні й рудименти посттоталітарної ментальності. Новітні технології викладання української мови в медичних закладах вищої освіти"; ✓ Секція 6 "Історія. Філософія. Біоетика. Роль Наукового товариства ім. Шевченка та Українського лікарського товариства у становленні мови медицини на рідномовній основі. Біоетичні проблеми в аспекті лінгвоекотології".

Завершилася конференція проблемним колом "Росіянізація сфери медицини як інструмент експансії і неототалітаризму у часі московсько-української війни (2014-2022 рр.).

За матеріалами конференції опубліковано збірник наукових праць "Лінгвоекотологія: мова медицини" (Львів: ЛНМУ, 2023. 415 с.), наукова редакторка – докторка філологічних наук Тетяна Єщенко. У колі уваги мовознавчих проблем видання – різноманітні аспекти лінгвоекотології: культура терміновживання й відродження національної мовної традиції в медицині; функціонування медичних термінів у різних текстотипах. Зокрема, ґрунтовно проаналізовано українськомовне аналогове термінотворення у мові медицини; осмислено історію медичного терміновживання й відродження національної мовної традиції в медицині; порушено проблему уживання росіянізмів у медицині; досліджено медико-правову термінологію;

(Закінчення на с. 10)

• 22 березня – Всесвітній день водних ресурсів

Життя людини неможливе без води. За даними центрів контролю та профілактики хвороб, наявність якісного водозабезпечення, санітарії та гігієни можуть запобігти приблизно 9 відсоткам глобальних захворювань і 6 відсоткам глобальних смертей. У цілому світі близько 2,2 млрд. людей позбавлені доступу до безпечної питної води. Більшість із них живе в уразливих регіонах світу, де часто відбуваються як громадянські, так і військові конфлікти.

За цих умов водні ресурси дедалі частіше стають мішенями нападів або самі використовуються як засоби ведення війни. У збройних конфліктах вода та водні об'єкти можуть виступати тригером (вода є ключовою причиною конфлікту, коли виникає суперечка за контроль над водним об'єктом або коли економічний та фізичний доступ до води пов'язаний із насильством); зброєю (водні об'єкти використовуються як інструмент у насильницькому протистоянні) або жертвою (забруднення водних об'єктів, руйнування або пошкодження водної інфраструктури як навмисно, так і випадково внаслідок збройних конфліктів).

Водна драма торкнулася й України, коли питання водозабезпечення населення та водної безпеки стали вкрай актуальними в умовах збройної агресії російських окупаційних військ.

Війна, яку росія розпочала проти України ще у 2014 році, найбільше вплинула саме на ті регіони, де і до війни ситуація із водозабезпеченням була найгіршою. Зокрема, це Автономна Республіка Крим, яка більшу частину води (близько 85%) отримувала з материкової України.

Повномасштабна агресія росії проти України призвела до суттєвих проблем із водозабезпеченням населення значних територій нашої держави. Обстріли та попадання снарядів у водонасосні станції, водогони, каналізаційні очисні споруди призвели до аварій та позбавили людей доступу до питної води. Станції і мережі водопостачання та очищення стічних вод, інша важлива інфраструктура повністю або частково

*Випалена земля і забруднена вода – такими є наслідки дій російських окупантів в Україні.
Фото до статті – з відкритих Інтернет ресурсів*

ВОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Драматичний вплив російської військової агресії на водні ресурси України може призвести до екологічної катастрофи

Всесвітній день водних ресурсів (Всесвітній день води) був запроваджений Генеральною Асамблеєю ООН у 1992 році з метою привернути увагу людства до важливості збереження та дбайливого ставлення до водних ресурсів.

припинили функціонування через фізичне руйнування внаслідок обстрілів, перебої з електропостачанням, брак матеріалів або ж ситуації, коли обслуговуючий персонал втратив контроль чи доступ до інфраструктури або вимушено покинув відповідні об'єкти. Так, зазнали ушкоджень мережі господарсько-питного водопостачання та каналізаційні очисні споруди у населених пунктах Київської, Харківської, Миколаївської, Запорізької, Херсонської, Донецької та Луганської областей. У деяких населених пунктах зруйновано водогони, відсутні реагенти для очищення водопровідної води, немає можливості завезти питну бутильовану воду тощо.

Українські міста в облозі переживають надзвичайну гуманітарну кризу. Так, Червоний Хрест охарактеризував ситуацію в Маріуполі як "апокаліптичну". Сотні тисяч мирних жителів втратили доступ до питної води та були змушені розтоплювати сніг, щоб отримати питну воду. У березні 2022 року жителі Чернігова не мали можливості отримувати питну воду та користувалися водою з Десни. У квітні з аналогічною проблемою зустрілися й жителі Миколаєва та області – через бойові дії пошкоджено водогін "Дніпро – Миколаїв", по якому здійснюється постачання води до Миколаєва. Луганська область із довоєнною чисельністю населення 2,1 млн. осіб у травні 2022 року повністю залишилася без водопостачання, і доставка води була можлива лише ззовні через гуманітарні організації. Сьогодні від дефіциту питної води потерпають мешканці Донецької, Херсонської та Запорізької областей.

Генеральна асамблея ООН визнає доступ до води одним із базових прав людини, а порушення таких прав, підриив об'єктів водопостачання та дамб, мінування берегів водосховищ, обстріли водогонів можуть трактуватися як водний тероризм. І це лише один із аспектів злочинів росіян проти цивільного населення в Україні.

За оцінками ООН, станом на грудень 2022 року 16,8 мільйонів осіб в Україні відчували дефіцит питної води, 1,5 мільйона осіб на Сході України взагалі не мали доступу до централізованого водопостачання. За таких умов суттєво зростає ризик розвитку інфекційних захворювань із водним шляхом передачі. Найпоширенішими інфекційними захворюваннями,

Величезних збитків докільню завдали російські ракетні удари по дамбі Карачунівського водосховища в Кривому Розі. Руйнування гідротехнічних споруд спричинило стрімке зростання рівня води в річці Інгулець, підвищення вмісту фосфатів та нітритів у воді; було затоплено значні території і сотні приватних садиб

які розповсюджуються через воду в умовах війни серед цивільного населення, є черевний тиф, холера, ентерити. Повномасштабний російський наступ та облога Маріуполя спричинили чималу гуманітарну кризу і створили передумови для спалаху епідемії холери.

У звіті ЮНІСЕФ зазначається, що під час конфліктів небезпечна вода може бути такою ж смертельною, як і кулі. У середньому діти у віці до 15 років, які живуть в умовах конфлікту, мають майже втричі більші ризики померти від хвороб, пов'язаних із небезпечною водою та незадовільною санітарією, ніж від прямого насильства; для дітей молодшого віку ці ризики зростають у двадцять разів.

Війна також згубно впливає на довкілля не лише в Україні, а й у Європі та світі загалом. Війни збільшують забруднення річок, озер, водно-болотних угідь і водоносних горизонтів. Наприклад, авіаудари та обстріли можуть знищити промислові об'єкти, сміттєзвалища та полігони відходів, у тому числі хвостосховища (гідротехнічні споруди, комплекс спеціальних споруд та обладнання, які призначені для складування або захоронення радіоактивних, токсичних та інших відвальних відходів збагачення корисних копалин). За місяці війни стратегічними цілями окупантів стали нафтобази у Харкові, Чернігові, Луганську, Житомирі, Калинівці, Львові, Дубні, Луцьку, Василькові та інших населених пунктах.

Згідно з висновками Європейського агентства з питань довкілля, залежно від масштабів руйнувань, спричинених війною, та видів зброї, яка застосовувалася, токсичні хімічні речовини можуть зберігатися у воді, ґрунті та повітрі впродовж десятиліть, завдаючи шкоди здоров'ю людей, середовищам існування та біологічним видам.

До прикладу, напад на нафтобазу у Львові спричинив забруднення річки Західний Буг (басейн Вісли). На півночі Тернопільської області внаслідок обстрілу пошкоджено шість резервуарів для зберігання мінеральних добрив, що призвело до забруднення річки Іква, притоку річки Стир (басейн Дніпра). Це спричинило значне збільшення концентрації аміаку та нітратів, і, як наслідок, масову загибель риб. В Одеській області зафіксовано наявність морських мін у дельті річки Дунай, які перешкоджають рибальству та обмежують судноплавство.

Водоскиди перетинають політичні кордони, а забруднюючі речовини, що потрапляють у довкілля внаслідок військових дій, можуть поширюватися через національні кордони. Забруднення, що виникають внаслідок руйнування будівель, промисловості та військової техніки, можуть надходити в паводкові води поверхневим стоком. Пошкоджені військові транспортні засоби та обладнання виділятимуть полутанти, у тому числі важкі метали, паливно-мастильні матеріали, стійкі органічні забруднювачі, такі як поліциклічні ароматичні вуглеводні та поліхлоровані біфеніли, а також вибухові речо-

вини, які мають різний ступінь токсичності та стійкості у навколишньому середовищі. На додачу до забруднення, руйнування, засмічення та нищення екосистем, їх відновлення після завершення військових конфліктів є дуже ресурсомістким, що створює додатковий тиск і потреби в енергії та будівельних матеріалах.

Вода також може стати зброєю, і російські агресори використовують її для досягнення своїх військових цілей.

Так, окупанти захопили головну споруду Північно-Кримського каналу, Каховську ГЕС та всі гідротехнічні споруди, що регулювали постачання води з Каховського водосховища на півострів Крим. Каховське водосховище також є джерелом води для найбільшої іригаційної системи України та Європи. Конфлікт підвищує ризик як навмисних, так і ненавмисних бомбардувань, що загрожує регіональному сільському господарству, виробництву продуктів харчування та міжнародній торгівлі продуктами харчування. Окрім того, ГЕС розташована на водосховищі, що охолоджує Запорізьку атомну електростанцію, яка, своєю чергою, є найбільшою в Європі.

Російські військові обстрілюють водну інфраструктуру, мінують греблі, проводять військові операції на території Чорного та Азовського морів. Накопичення великих об'ємів води у штучних водосховищах під час бойових дій є доволі небезпечним фактором. Зруйновані греблі українських водосховищ можуть затопити земельні угіддя та міста далеко вниз за течією. Така небезпека для України існує для значної кількості територій, що охоплює сотні населених пунктів, де мешкають сотні тисяч громадян.

Сьогодні Україна потребує термінового доступу до безпечної питної води для регіонів, ізольованих війною.

Необхідно реалізовувати заходи із забезпечення населених пунктів, які знаходяться на лінії активних бойових дій або в зоні ризику втрати джерел централізованого водопостачання, зокрема забезпечення аварійного водопостачання (наприклад, розфасованої води, води в цистернах та/або пересувних установок для очищення, дезінфекції та зберігання води), надання рекомендацій громадам щодо можливих методів отримання питної води з різних джерел, її очищення та знезараження, проведення моніторингу за якістю питної води тощо.

Всесвітній день води є унікальною можливістю для України нагадати світовій спільноті про злочини, вчинені російською федерацією проти нашої держави, драматичні наслідки яких можуть призвести до екологічної катастрофи, та ще раз наголосити на важливості спільної протидії агресору.

**Уляна ЛОТОЦЬКА-ДУДИК,
доцент, завідувачка кафедри гігієни та
профілактичної токсикології ФПДО**

(Закінчення.

Початок на с. 7)

ТРИМАЄМО ЛІДЕРСТВО В УКРАЇНОЦЕНТРИЧНИХ ПРОЄКТАХ

визначено основні запозичення у фаховій медичній термінології; обговорено дискусійні питання сучасної медичної стоматологічної термінології тощо.

У низці статей науковці описують систему фахової комунікації лікаря як складника лінгвоекології. Йдеться, зокрема, про екологію мови сучасної медичної документації у галузі охорони здоров'я; про помилки лікарів зі спостережень щоденного спілкування фахівців з медицини. Дослідники вказують на потребу деросіянізації мови клініки, медичної практики в Україні як важливого етапу національного державотворення; важливість боротьби з омосковщенням у сфері медицини як інструментом лінгвоциду; вивчають новий напрям науки – мовотерапію.

Українське словникарство, його історія і сучасний стан – вкрай значуща проблема, яка осмислюється авторами пропонованого збірника. Розглядаються медичні словники як джерело наукової фахової інформації; студіюється медична термінологія в українській лексикографії; визначається роль видатних українців у лексикографічній діяльності.

У розділі "Медична журналістика. Мова засобів масової інформації" порушено лінгвоекологічні проблеми українськомовних медичних періодичних видань й Інтернет ресурсів та визначено їхню роль у формуванні національної картини світу. В окремих статтях йдеться про мову медичної реклами; особливості мовностилістичного редагування текстів для

● **Мовний фронт** медичної періодики; функції медичних термінів у публіцистичних текстах та ін.

У збірникові наукових праць уміщено розвідки з педагогіки, лінгводидактики та мови медичної освіти в Україні, запропоновано шляхи подолання рудиментів посттоталітарної ментальності у закладах вищої освіти; упровадження новітніх технологій викладання української мови в медичних вишах. Окремо розглянуто питання профілізації викладання української мови як іноземної у медичних вишах; візуалізації навчального процесу та інтеграції у нього соціальних мереж.

Історичні студії утверджують значущість Наукового товариства ім. Шевченка та Українського лікарського товариства у становленні мови медицини на рідномовній основі. Окремого висвітлення набули біоетичні проблеми в аспекті лінгвоекології.

Тож укотре кафедра українознавства Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, одного із найстаріших вишів Європи, тримає лідерство в україноцентричних проєктах, витворює творче наукове середовище, в якому діалог між ученими як України, так і далекого зарубіжжя, інтелектуально поєднує український світ та утверджує його цінності – МОВУ, ІСТОРІЮ, ВІРУ і КУЛЬТУРУ.

Тетяна ЄЩЕНКО,
докторка філологічних наук, завідувачка кафедри
українознавства, членкиня НТШ

● До Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим і міста Севастополя

26 лютого в Україні відзначають День спротиву російській окупації українського півострова Крим як щорічну пам'ятну дату. Цього дня у 2014 році на заклик Меджлісу кримськотатарського народу, об'єднання "Євромайдан - Крим" та інших проукраїнських організацій перед будівлею Верховної Ради у Сімферополі відбувся мітинг на підтримку територіальної цілісності України, на який зібралось понад 15 тисяч жителів півострова. Громадяни прагнули не допустити прийняття Верховною Радою АРК злочинного рішення про вихід Криму зі складу України. Однак, у ніч на 27 лютого, коли учасники акції розійшлися, будівлю Ради захопив російський спецназ.

Відтоді розпочалися переслідування, викрадення, арешти і вбивства усіх, хто наважувався протестувати проти російської окупації українського півострова. Першою жертвою російських окупантів у Криму став кримськотатарський активіст Решат Аметов. Його викрали 3 березня 2014 року під час одиночного пікету, а через два тижні знайшли мертвим зі слідами катувань.

Опір окупації чинила команда тральщика "Черкаси", заблокованого окупантами в озері Донузлав. Росіяни змогли захопити його лише 25 березня після двогодинного штурму за участі двох бойових гелікоптерів і трьох катерів. Не зрадив Присязі командир 10-ї авіабригади Військово-морських сил України Ігор Бездай. Проявивши виняткову мужність, він евакуював бойову авіацію бригади з аеродрому в Новофедорівці на материк.

До середини березня 2014 року російські окупанти фактично установили цілковитий контроль над АРК і готувалися до анексії українського півострова. На 16 березня було призначено проведення "референдуму" про статус Криму.

Меджліс закликав бойкотувати так званий "референдум" як неконституційний і недемократичний. Проте, під дулами автоматів, російські окупанти провели цю незаконну акцію, заявивши, що більшість жителів півострова проголосувала

за приєднання до росії. Хоча відомо, що участь у "волевиявленні" взяла лише третина мешканців Криму. Україна і цивілізований світ

не визнали ні "референдуму", ні його результатів. На засіданні Генеральної Асамблеї ООН 100 країн підтримали територіальну цілісність України у міжнародно визначених кордонах.

Незмінним борцем за повернення Криму до України є Мустафа Джемільев. Він здобув статус національного лідера завдяки непохитній позиції в боротьбі за права кримських татар, а нині, попри поважний вік, підносить свій голос на захист територіальної цілісності України на різноманітних міжнародних форумах. За свої політичні переконання Мустафа Джемільев мав сім судимостей, провів в ув'язненні 15 років, але не зламався і не припинив боротьби.

Розпочавши з анексії Криму, росія окупувала частину Луганської та Донецької областей, а через вісім років перейшла до повномасштабного вторгнення. Нині Сили оборони України захищають нашу землю від російських окупантів. У цій війні на боці України стоїть весь цивілізований світ. Наш шлях до Перемоги – довгий і тяжкий, залитий кров'ю найкращих синів і дочок України, але він незворотній. І Державний Прапор України знову замайорить над усіма містами і селами материкової України і над півостровом. Бо Крим – це Україна!

Наталія ГІРНА,
доцентка кафедри українознавства

КРИМ – ЦЕ УКРАЇНА!

ПІДВИЩЕНО ПЕНСІЙНІ І СТРАХОВІ ВИПЛАТИ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24.02.2023 р. № 168 “Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту населення найбільш вразливих верств населення у 2023 році” розмір індексації пенсій з 1 березня 2023 року становить 19,7%.

На виконання зазначеної постанови Кабінету Міністрів України з 1 березня 2023 року підвищено:

- **Страхові пенсії.** Перерахунок здійснено зі збільшенням на 19,7 % показника середньої заробітної плати в Україні, який застосовується у формулі при розрахунку пенсії.

- **Військові пенсії.** Збільшено на 19,7 % розмір пенсії (без урахування надбавок та доплат).

Крім того, на 19,7% збільшено мінімальні пенсії по інвалідності особам з числа військовослужбовців строкової служби:

особам з інвалідністю внаслідок війни: I групи – 6 014,93 грн, II групи – 5 518,17 грн, III групи – 5 262,01 грн;

іншим особам з інвалідністю: I групи – 5 512,19 грн, II групи – 5 262,01 грн, III групи – 5 010,64 грн.

Мінімальні розміри пенсій по інвалідності військовослужбовців з числа сержантського і старшинського складу строкової служби встановлено у розмірі 110 % зазначених розмірів, військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського

(Закінчення на с. 12)

Вічна пам'ять!

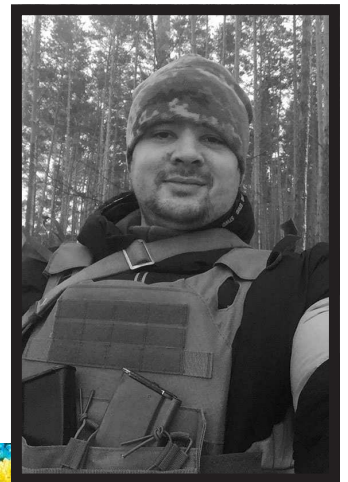
УНІВЕРСИТЕТСЬКА СПІЛЬНОТА ПОПРОЩАЛАСЯ З ГЕРОЄМ

Жорстока і кривава російсько-українська війна, що триває вже більше року, щодня забирає життя наших воїнів – найкращих синів і дочок України. Серед загиблих героїв – студент п'ятого курсу медичного факультету № 2 ЛНМУ імені Данила Галицького Дмитро БОЙКО.

Дмитро народився 10 квітня 1995 року у Львові, закінчив навчально-виховний комплекс "Софія". Навчався у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, готувався стати педіатром, працював у бригаді екстреної медичної допомоги. Російська агресія змінила життєві плани юнака – він добровільно вступив до лав Збройних Сил України. Був стрільцем-санітаром, боронив територіальну цілісність та суверенітет держави у складі 53-го батальйону. Відзначався високою особистою відповідальністю за доручену справу. 21 лютого 2023 року Дмитро Бойко загинув у боях за Бахмут.

В останній день зими тисячі львів'ян віддали останню шану трьом новітнім українським героям, серед яких і Дмитро Бойко. Спершу відбулася прощальна літургія в гарнізонному храмі Петра і Павла, згодом – міська церемонія прощання на площі Ринок. А далі дорога до місця вічного спочинку Дмитра пролягала добре знаною вулицею Пекарською повз корпуси нашої Alma Mater – на Марсове поле. Сотні студентів, викладачів і працівників університету провели в останню путь і вшанували пам'ять Дмитра Бойка – мужнього воїна, який заплатив своїм життям за їх можливість навчатися і працювати, жити і мати майбутнє.

Вічна пам'ять і слава Герою!

Висловлюємо щире співчуття рідним і близьким полеглому у війні українського захисника Дмитра Бойка.

ВІДДАВ ЖИТТЯ ЗА НАШЕ МИРНЕ МАЙБУТНЄ

Колектив друкарні ЛНМУ імені Данила Галицького з глибоким сумом повідомляє, що 6 березня 2023 року на фронті під час оборони східних кордонів нашої країни загинув працівник друкарні Тарас Васильович ДУЧАК.

Тарас Дучак народився 23 липня 1975 року в селі Хоросно Львівського району Львівської області. На посаді фахівця університетської друкарні працював з 2019 року, виявив себе сумлінним, відповідальним і товаришким членом колективу. Був учасником АТО/ООС, отримав бойову травму. Під час повномасштабної війни у лавах українських Сил оборони перебував з грудня минулого року. Його життя обірвалось під час героїчної битви за Бахмут.

У загиблого залишилася самотня старенька мати. Висловлюємо їй щире співчуття з приводу важкої непоправної втрати сина – захисника України.

Низько схиляємо голови перед світлою пам'яттю нашого колеги Тараса Дучака, який віддав своє життя за свободу і незалежність української держави та наше мирне майбутнє.

Вічна пам'ять Герою!

ПЕРЕМОЖНИЙ ВИСТУП НА ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ТУРНІРІ

Студентка першого курсу стоматологічного факультету Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького **Христина КІЯШКО** посіла перше місце на Всеукраїнському турнірі з художньої гімнастики "Відкритий кубок Львова" (Lviv Open Cup - 23).

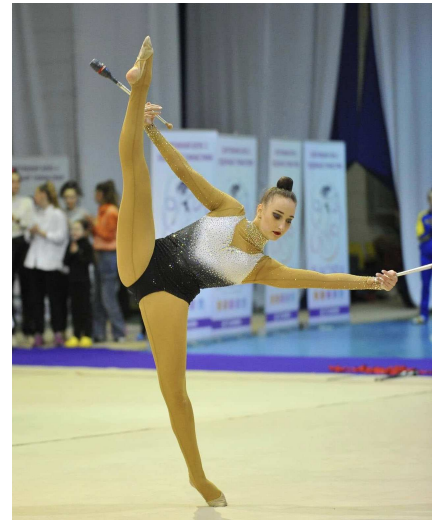
● *Дружимо зі спортом*

Організатором турніру, який відбувся 21-22 лютого у Львові, традиційно були спортивний клуб "Багіра" спільно з управлінням молоді та спорту Львівської міської ради. У змаганнях взяли участь 34 команди з усієї України, 550 учасниць мріяли силами у різних вправах і різних вікових категоріях. Студентка нашої Alma Mater **Христина Кіяшко** виступала за програмою майстра спорту у двох вправах – з булавами та обручем, і за підсумком цих виступів здобула перемогу, посівши **перше місце**. Зараз Христина готується до виконання нормативу для отримання звання майстра спорту на Чемпіонаті України, який відбудеться цього місяця в Ужгороді.

Художньою гімнастикою дівчина займається з п'яти років: спочатку – у харківському клубі "Авангард", а після вступу до Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького тренується в спортклубі "Багіра".

Вітаємо Христину з перемогою та бажаємо нових спортивних досягнень!

За інформацією кафедри фізичного виховання та спортивної медицини

(Закінчення. Початок на с. 11)

ПІДВИЩЕНО ПЕНСІЙНІ І СТРАХОВІ ВИПЛАТИ

складу (крім осіб строкової служби) – 120 %, з числа осіб офіцерського складу – 130 %.

● **Пенсії постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи.** Проіндексовано на 19,7 % пенсії по інвалідності постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, мінімальні розміри яких не можуть бути нижчими за: 8187,48 грн – для осіб з I групою інвалідності; 6549,98 грн – з II групою; 5048,95 грн – з III групою та для дітей з інвалідністю.

Мінімальний розмір підвищення пенсій – 100 грн, а максимальний розмір – не може перевищувати 1500 грн.

Мінімальна пенсійна виплата з 1 березня 2023 року:

✓ розмір мінімальної пенсійної виплати для непрацюючих пенсіонерів зріс з 2100 грн до 2520 грн;

✓ розмір мінімальної пенсійної виплати для працюючих пенсіонерів, які не мають повного стажу 30/35 (20/25) років, встановлено на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність – 2093 грн;

✓ особи, які досягли 65 років і не працюють та мають повний страховий стаж 30/35 років, отримують не менше 3120 грн;

✓ особи, яким не виповнилося 70 років, які працюють та мають повний страховий стаж 30/35 років, отримують не менше 2760 грн;

✓ особи з повним стажем 30/35 віком від 70 до 80 років отримують не менше 3000 грн;

✓ особи зі стажем 20/25 віком від 75 до 80 років отримують не менше 3000 грн;

✓ у осіб старших за 80 років загальний розмір пенсії – не менше 3120 грн.

Перерахунок виплат потерпілим на виробництві

Щомісячні страхові виплати потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, та особам, які мають право на страхові виплати в разі смерті потерпілого, відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" перераховано із застосуванням коефіцієнта збільшення у розмірі 1,197. Перерахунок проведено у межах максимального розміру щомісячної страхової виплати 26 800 грн, що становить чотири мінімальні заробітні плати (6700x4). Розмір збільшення в результаті перерахування щомісячних страхових виплат не може перевищувати 1500 грн.

Довідково. З 1 липня 2023 року підвищенню на коефіцієнт 1,197 підлягають розміри пенсій, призначених відповідно до Законів України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про статус народного депутата України", "Про наукову і науково-технічну діяльність" (без урахування надбавок, підвищень, доплат до пенсій, встановлених законодавством). Підвищення здійснюється в межах максимального розміру пенсії, визначеного законом.

Орися БЕСАГА,

начальник Личаківського відділу обслуговування громадян в м. Львові (сервісний центр) Управління обслуговування громадян ГУ ПФ України у Львівській області

• Редакція залишає за собою право на скорочення і редагування тексту та відмову в публікації
• Відповідальність за достовірність інформації несе автор
• Публікації можуть містити думки, що не збігаються з позицією редакції
• При використанні надрукованих у газеті матеріалів посилання на джерело обов'язкове

Наклад 700

Замовлення № 0323

Підписано до друку 15.03 2023 р.

Газету віддруковано у друкарні ЛНМУ імені Данила Галицького

ALMA Mater

Газета Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ресстраційне свідоцтво КВ № 932

Передплатний індекс – 08900

Засновник і видавець:

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (ректор – д.фарм.н., проф., акад. НАМН України **Б.С. Зіменковський**)

Головний редактор – професор **Анатолій МАГЛЬОВАНІЙ**

Літературний редактор – **Алла СИНІЦЯ**

Технічний редактор – **Михайло ЯРЕМЧИШИН**

Адреса редакції:

79010 м. Львів, вул. Шімзерів, 3а, теоретичний корпус

ЛНМУ ім. Данила Галицького

Тел./факс: (032) 275 58 75

E mail: almater@ukr.net